

Безручко А.С.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)
*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

ЮРИДИЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ОГЛЯД ПРОБЛЕМИ

Ставши на шлях ринкових перетворень, Україна сьогодні переживає глибоку соціально-економічну кризу. Швидке посилення майнової нерівності та розшарування населення, невпевненість у майбутньому, правова, економічна та соціальна незахищеність громадян країни стають однією із найгостріших проблем. Тому особливу увагу слід приділити питанням, які здатні підвищити захищеність громадян. Насамперед йдеться про безпечність товарів та послуг, які споживає населення та якість яких суттєво впливає на здоров'я громадян і рівень їх життя в цілому. Проблема захисту прав споживачів вже давно отримала міжнародне значення і актуальність її теоретичного дослідження не може викликати сумніву.

Проблема захисту прав споживачів є одним з найважливіших напрямків діяльності, що потребує постійного контролю з боку держави. Задоволення потреб споживачів у продовольчих і промислових товарах, надання побутових і комунальних послуг повинне здійснюватися на основі вимог до якості й безпеки товарів та послуг, які чітко були б обговорені у нормативних документах [5, с. 1].

Україна була однією із перших країн СНД, яка стала опікуватися захистом прав споживачів. У 1989 році в Україні з'являються громадські організації із захисту прав споживачів. За їх сприянням у 1991 році був прийнятий Закон України «Про захист прав споживачів». У 1992 році був створений Державний комітет України із захисту прав споживачів [7, с. 10].

Основним органом, що здійснює державний контроль за дотриманням вимог законодавства України про захист прав споживачів є Держспоживстандарт України. Державний захист прав громадян як споживачів здійснюють спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів та його територіальні органи, Рада Міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, Державний комітет стандартизації, органи і установи державного санітарно-епідеміологічного нагляду України, інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування відповідно до законодавства, а також судові органи [6, с. 156].

Перш за все, захист споживачів в Україні гарантує Конституція. Так, у статті 42 Конституції України записано «Держава захищає права спожи-

вачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів» [3, с. 12].

Споживачем є будь-яка фізична чи юридична особа — покупець, що вступає у відносини із суб'єктом господарювання з метою придбання та використання товарів, послуг, робіт для власних потреб, не пов'язаних із перепродажем товару. Господарська діяльність без споживача — фізичної особи просто неможлива, оскільки вона не є абстрактною та законодавство чи ділова практика не передбачають поділ покупців на фізичних і юридичних осіб окремо [4, с. 61].

Стаття 4 Закону України «Про захист прав споживачів» перераховує всі права споживачів: захист своїх прав державою; належну якість продукції та обслуговування; безпеку продукції; необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також про її виробника; відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок недоліків продукції, відповідно до закону; звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав; об'єднання в громадські організації споживачів [2].

Споживачі зобов'язані: перед початком експлуатації товару уважно ознайомитися з правилами експлуатації, викладеними в наданій виробником (продавцем, виконавцем) документації на товар; в разі необхідності роз'яснення умов та правил використання товару — до початку використання товару звернутися за роз'ясненнями до продавця або до іншої вказаної в експлуатаційній документації особи, що виконує їх функції; користуватися товаром згідно з його цільовим призначенням та дотримуватися встановлених виробником товару в експлуатаційній документації рекомендацій; з метою запобігання негативним для споживача наслідкам використання товару — застосовувати передбачені виробником в товарі засоби безпеки з дотриманням передбачених експлуатаційною документацією спеціальних правил, а в разі відсутності таких правил в документації — дотримуватися звичайних розумних заходів безпеки, встановлених для товарів такого роду [2].

У статті 20 Господарського кодексу України визначено захист суб'єктів господарювання та споживачів:

1. Держава забезпечує захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та споживачів.

2. Кожен суб'єкт господарювання та споживач має право на захист своїх прав і законних інтересів. Права та законні інтереси зазначених суб'єктів захищаються шляхом: визнання наявності або відсутності прав; визнання повністю або частково недійсними актів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, актів інших суб'єктів, що суперечать законодавству, ущемлюють права та законні інтереси суб'єкта господарювання або споживачів; визнання недійсними господарських угод

з підстав, передбачених законом; відновлення становища, яке існувало до порушення прав та законних інтересів суб'єктів господарювання; припинення дій, що порушують право або створюють загрозу його порушення; присудження до виконання обов'язку в натурі; відшкодування збитків; застосування штрафних санкцій; застосування оперативно-господарських санкцій; застосування адміністративно-господарських санкцій; установлення, зміни і припинення господарських правовідносин; іншими способами, передбаченими законом [1, с. 17] .

Право споживача на належну якість товарів, робіт, послуг передбачено статтею 6 Закону України «Про захист прав споживачів». Відповідно до цієї статті споживач має право жадати від продавця, щоб якість придбаного ним товару, роботи, послуги відповідала вимогам нормативних документів, умовам договору, інформації про товар [2].

У статті 7 Закону України «Про захист прав споживачів» вказано те, що покупець має право пред'явити продавцю відповідні вимоги відносно не обговорених продавцем недоліків проданої речі, на які не встановлено гарантійний термін, якщо недоліки були виявлені протягом двох років, а стосовно об'єкта будівництва – не пізніше десяти років із дня передачі їх покупцеві, а якщо день передачі встановити неможливо або якщо майно знаходилося у покупця до укладення договору купівлі-продажу – із дня укладення договору [7, с. 20]. Гарантійний строк на комплектуючі вироби повинен бути не менший, ніж гарантійний строк на основний виріб, якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами, нормативними документами чи договором. Гарантійний строк зазначається в паспорті на продукцію або на етикетці чи в будь-якому іншому документі, що додається до продукції. У разі виявлення протягом встановленого гарантійного строку недоліків споживач, в порядку та у строки, що встановлені законодавством, має право вимагати: пропорційного зменшення ціни; безоплатного усунення недоліків товару в розумний строк; відшкодування витрат на усунення недоліків товару [2].

Отже, споживач має право вимагати від продавця (виробника, виконавця), щоб якість придбаної ним продукції відповідала вимогам нормативно-правових актів та нормативних документів, умовам договорів, а також інформації про продукцію, яку надає продавець. Вимоги до продукції щодо її безпеки для життя, здоров'я і майна споживачів встановлюються нормативними документами. Реалізація інтересів споживачів у встановленні вимог до якості продукції забезпечується правом участі споживачів та їх об'єднань у розробці нормативних документів згідно з чинним законодавством.

Література:

1. Господарський кодекс України. – С.: ТОВ «БВП НОТИС», 2013. – 168 с.
2. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 року // [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>. Взято з екрану: 17. 02. 2014.

3. Конституція України. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2006. – 48 с.
4. Безух О. Проблеми захисту прав суб'єктів господарювання / Олександр Безух // Українське комерційне право. – 2007. – № 8. – С. 56-61.
5. Богданов Я. Проблеми захисту прав споживачів / Я.С. Богданов [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/> 4. Богданов. pdf. Взято з екрану: 17. 02. 2014.
6. Галянич М. К. Господарське право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. К. Галянич, С. М. Грудницька, О. М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424 с.
7. Зверева О.В. Захист прав споживачів / О.В. Зверева. – Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.

Деркач Н.В.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: ПОНЯТТЯ ТА СКЛАД ЗЛОЧИНУ

Проблема кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків стала гострою з початком економічних перетворень в Україні, спрямованих на створення економіки ринкового типу, тобто з початку 90-х років. До 1993 року в Кримінальному Кодексі не було спеціальних норм про ухилення від сплати податків, відповідні діяння підлягали кваліфікації за статтями 87 та 165 КК. Уперше спеціальну норму про відповідальність за ухилення від сплати податків-ст.148.2 КК введено до Кодексу Законом від 26 січня 1993 року, а Законом України від 28 січня 1994 року вона викладена в новій редакції. Законом України від 5 лютого 1997 року було знову змінено редакцію цієї статті. Найбільш істотні зміни в регламентації питань кримінальної відповідальності за аналізовані посягання, запроваджені цим Законом, такі:

- 1) усунуто диференціацію кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів залежно від того, вчиняє такі діяння посадова особа суб'єкта підприємницької діяльності чи інший його працівник;
- 2) уніфіковано кримінальну відповідальність за ухилення від сплати всіх видів платежів податків, зборів, інших обов'язкових платежів;
- 3) кримінальне законодавство не передбачає способів ухилення від сплати податків як обов'язкової ознаки складу злочину;
- 4) розширено перелік кваліфікуючих ознак цього делікту.

У диспозиції ст.212 КК - суспільно небезпечне діяння в складі аналізованого злочину (ухилення від сплати податків) лише названо, зміст